

Bulaşıcı Hastalıklar

Bazı Temel Kavramlar

Bu Sunum Hazırlığında
Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi Halk Sağlığı Anabilim Dalı tarafından
Mart 2014 tarihinde düzenlenen
HÜ-SKS Gıda Sektöründe Çalışan Personele Yönelik Yürütülmüş Olan Hijyen
Eğitimi İçin Hazırlanan Sunumlardan Yararlanılmıştır.

‘Katkısı olanlara teşekkürler’

AMAÇ

Bu oturumun sonunda tüm katılımcılar bulaşıcı hastalıklarla ilgili temel kavramları bileceklerdir.

ÖĞRENİM HEDEFLERİ

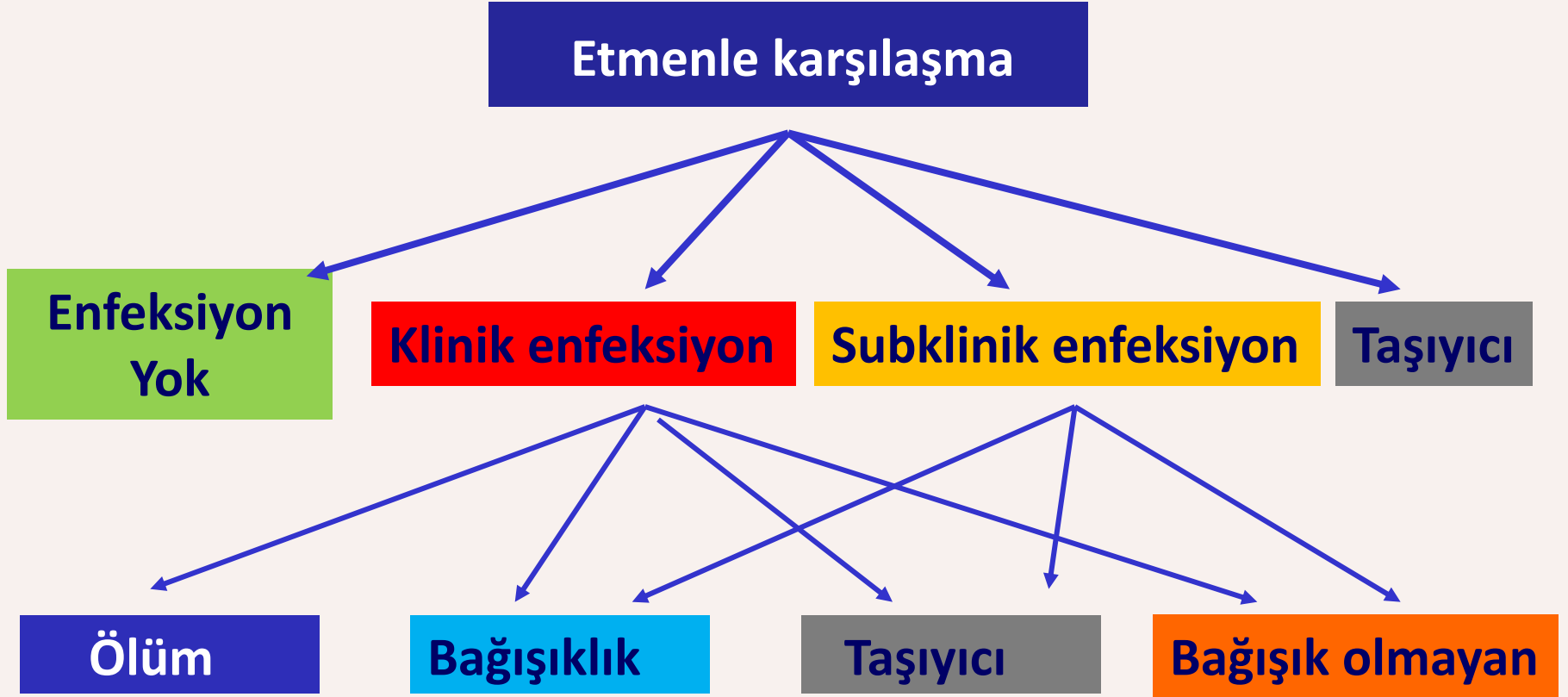
Oturumun sonunda katılımcılar;

1. Enfeksiyon zincirini sayabilecekler,
2. Bulaş yollarını söyleyebilecekler,
3. Gıdalara enfeksiyon bulaşma mekanizmalarını açıklayabilecekler,
4. Gıda zehirlenmesini hazırlaya zemini tanımlayabilecekler,
5. Enfeksiyona karşı doğal direnç yollarını söyleyebileceklerdir.

Mikrop Bulaşması / Bulaşıcı Hastalık (Enfeksiyon)

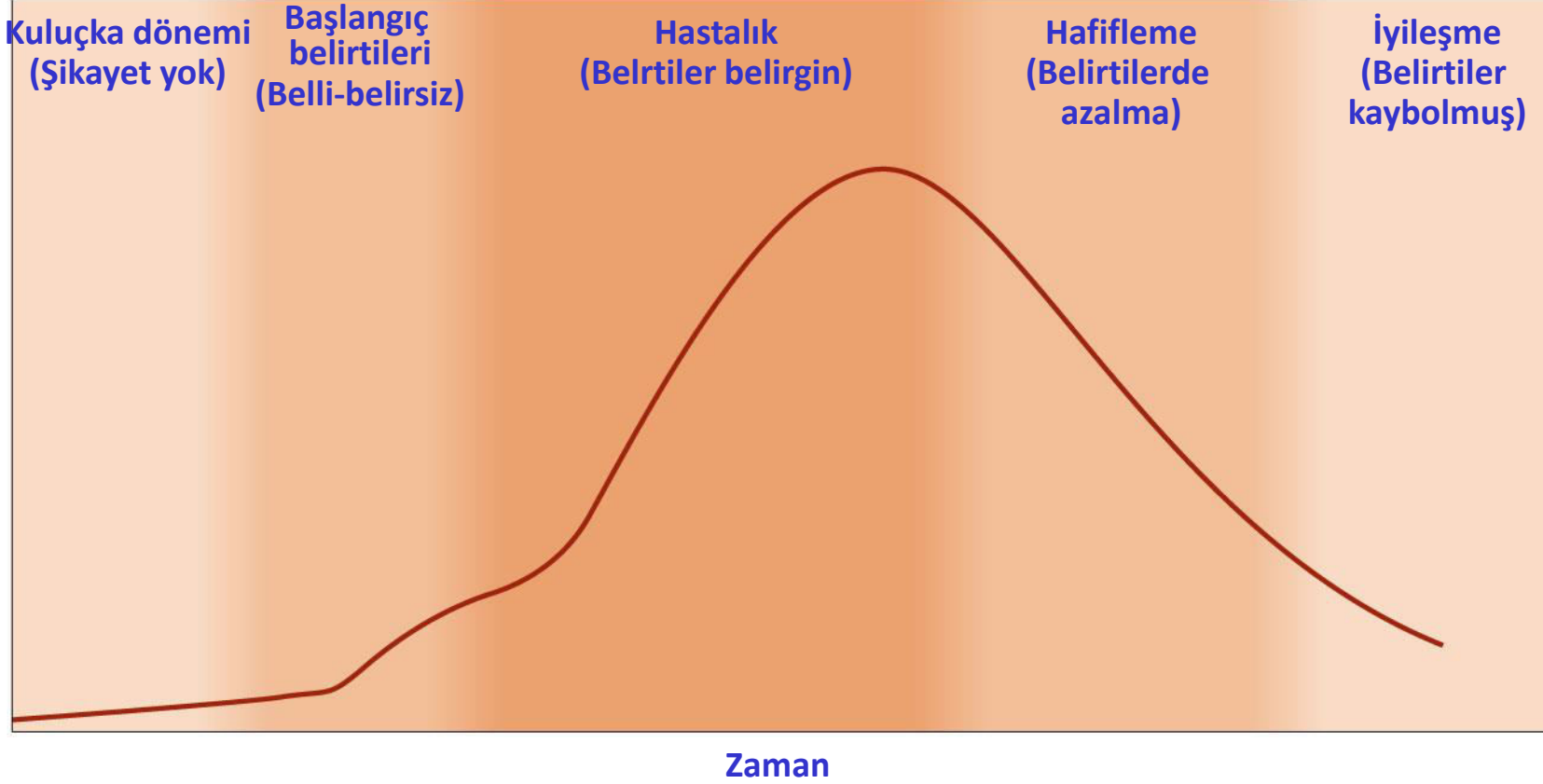
- Mikrop bulaşması (Kontaminasyon)
  - Vücut yüzeyinde ya da bazı bölgelerde mikrop bulunması
- Bulaşıcı hastalık (Enfeksiyon):
  - Mikroplar vücudun direnç özelliğine rağmen çoğalarak hastalığa yol açar.

Bir Etmenle Karşılaşınca...

Bulaşıcı Hastalık Gelişme Süreci

Mikrop sayısı / Belirtilerin şiddeti

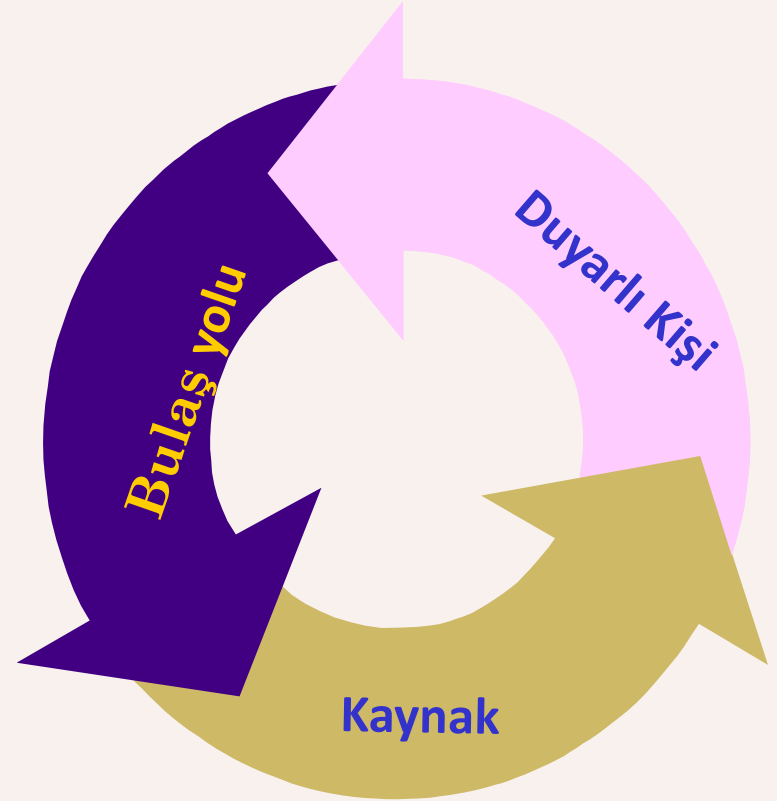

©2012 Pearson Education, Inc.

©2012 Pearson Education, Inc.

Mikropların yayılabilmesi için üç yapı olması gerekmektedir:

- Kaynak
- Duyarlı kişi
- Bulaş yolu

Bulaşıcı hastalık kaynakları

Üç tip kaynak vardır;

- Hayvanlar
- Hastalık taşıyıcı insanlar
- Cansız varlıklar

Bulaşıcı Hastalıklarda Kaynak: Hayvan

■ Zoonozlar

- Hayvanlardan insanlara doğrudan bulaşan hastalıklar
- Doğrudan temas veya hayvan atıkları
- Hayvanları yiyerek
- Kan emen böcek-sinekler

Bulaşıcı Hastalıklarda Kaynak: İnsan

- Hastalık belirtisi olmadan taşıyıcı olup başkalarına bulaştırabilenler
- Sağlıklı görülen taşıyıcıların savunma sistemleri kendilerini korur.

Vücutun Çeşitli Bölgelerinde Bulunan

Mikroorganizma sayıları

Ellerde

100- 1.000 adet/ cm²

Alında

10.000- 100.000 adet/ cm²

Kafa Derisinde

10⁶ adet/ cm²

Koltuk Altında

10⁷ adet/ cm²

Burun İfrazatında

10⁷ adet/ gr

Tükürükte

10⁸ adet/ gr

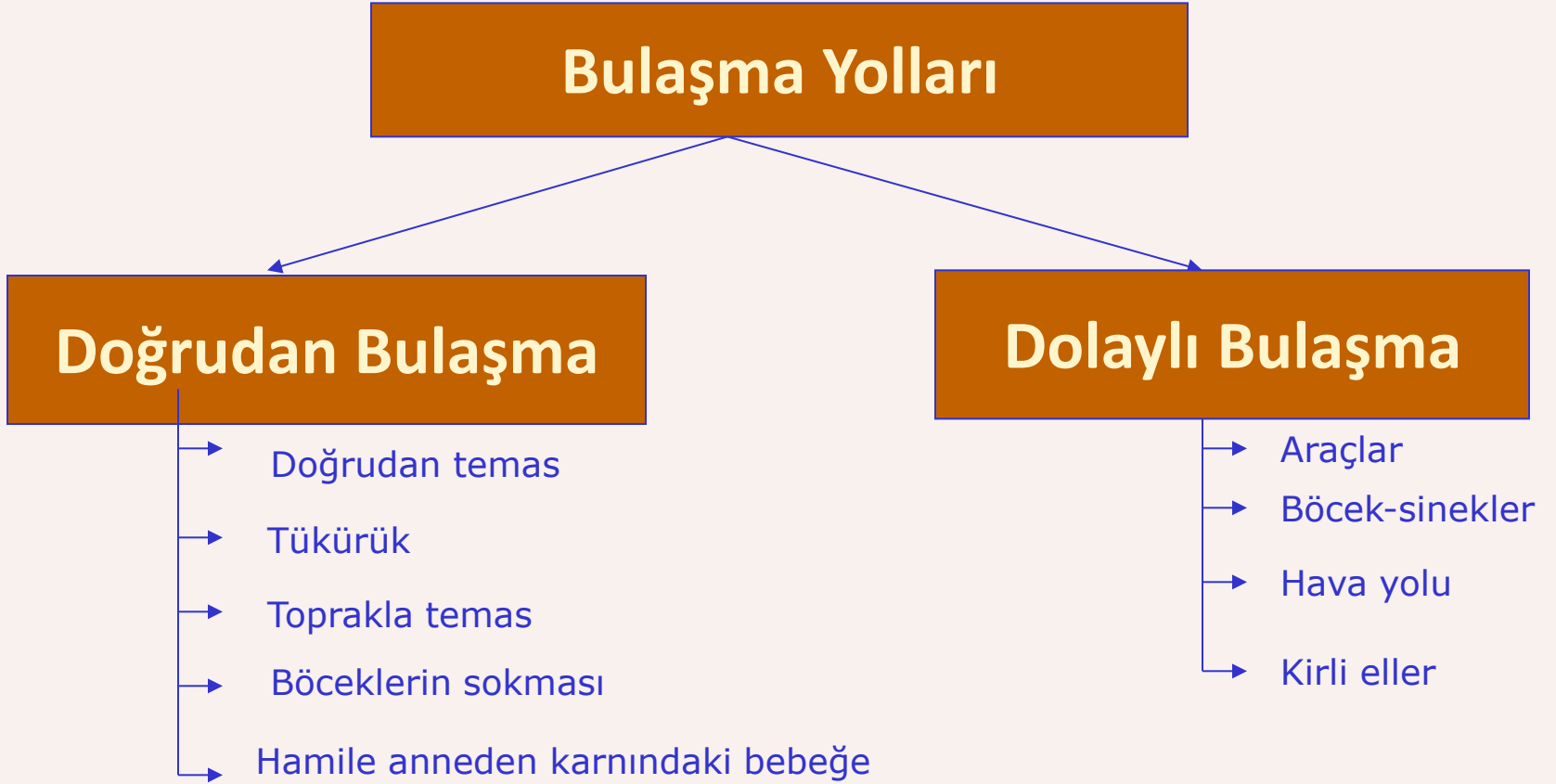
Dışkıda

1 milyar adet/ gr

Bulaşıcı Hastalıklarda Kaynak: Cansız Varlıklar

- Toprak
- Su
- Gıda maddeleri
- El aletleri
- Koltuk, kapı kolu, tezgah, masa
- Oyuncaklar
- ...

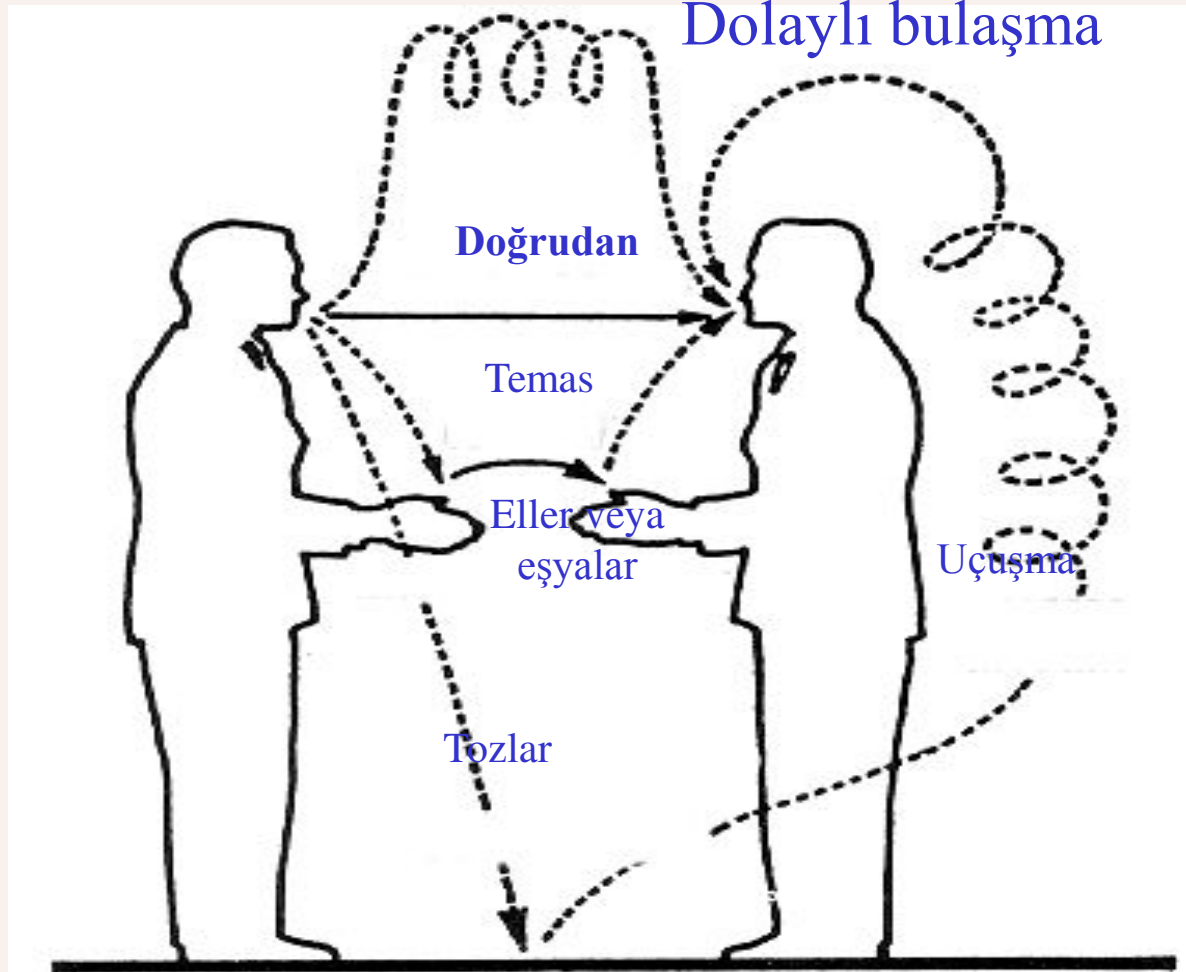
Bulaşma Yolları

Mikropların Bulaşma Yolları

- Kaynaktan kişiye üç ana yolla bulaşır
  - Temas
    - Doğrudan, dolaylı veya tükürük/burun akıntısı parçacıkları ile
  - Araçlar
    - Hava yolu, su yolu, gıda yolu
  - Hayvanlar, böcekler, sinekler
    - Biyolojik, mekanik

Mikropların bulaşması

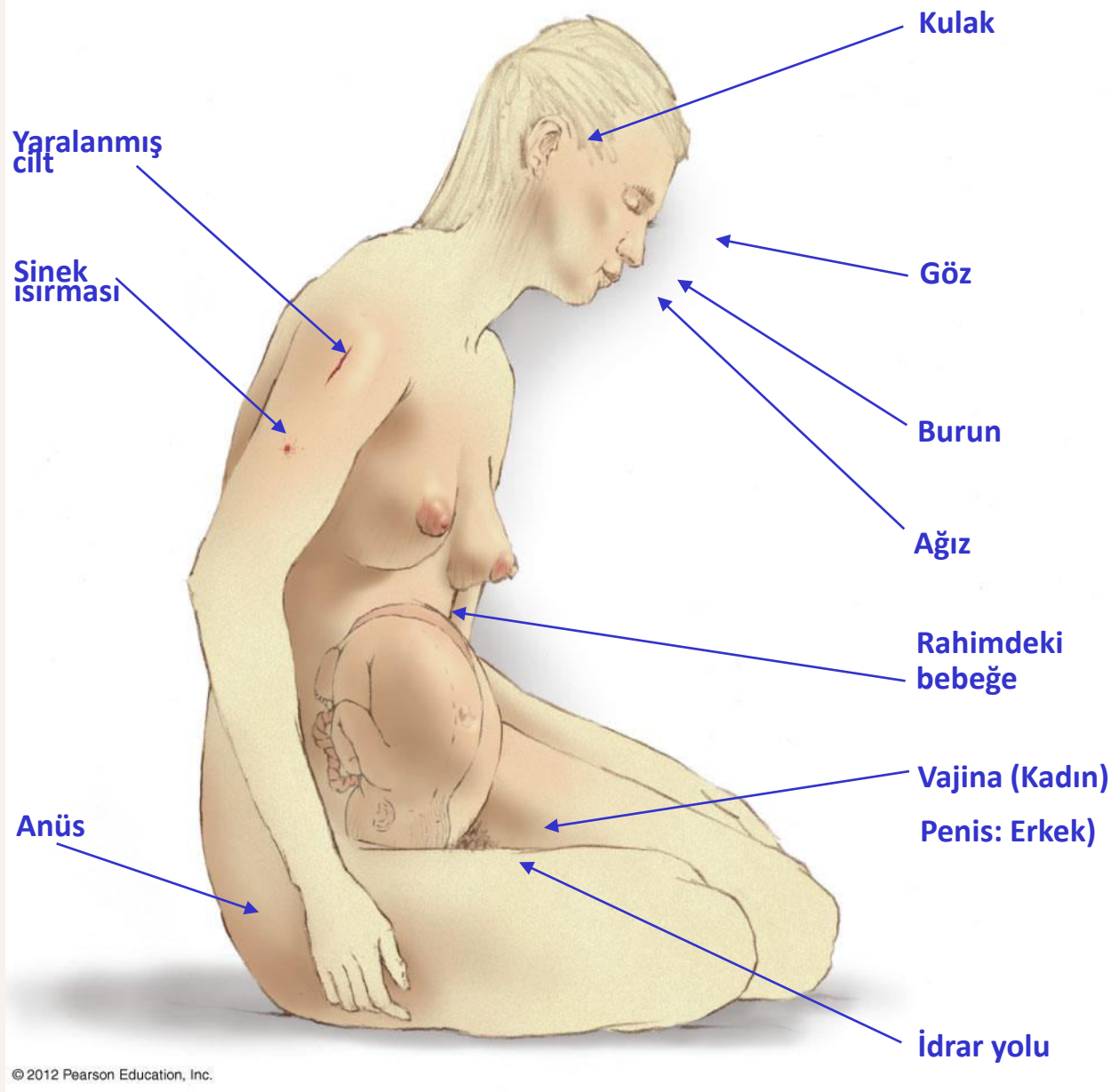
(From Fundamental of Microbiology; Frobisher et al.)

Tükürük Yolu ile Bulaşma

Mikropların Vücudumuza Giriş Yolları

GIDALARA MİKROORGANİZMALARIN BULAŞMASI

Ülkemizde yapılan bir çalışmada et işlenen yerlerde çalışan personelin ellerinden yapılan bakteriyolojik incelemede 3cm³'lük bir yüzeyde

> 2.1x10² Staphylococ

> 1.1x10² basil

>2.7x10² sayıda koliform bakterilerin yanında

>Anaerob sporlu ve sporsuz bakteriler saptanmıştır.

Gıda kirlenmesi

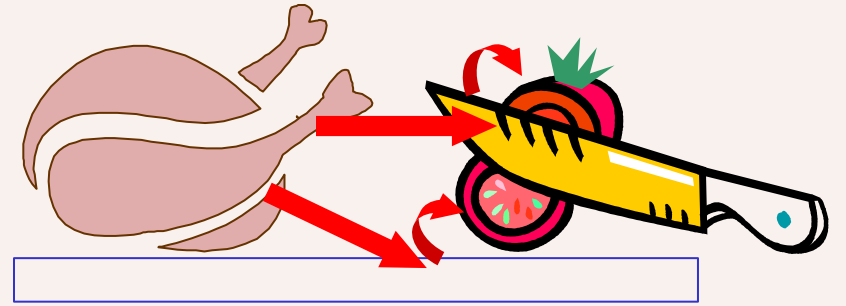
- **Biyolojik**
- **Kimyasal**
- **Fiziksel**

Bulaşma doğrudan ya da dolaylı yolla olabilir.

Doğrudan

Dolaylı

Çapraz Bulaşma

Eller, gıdaların birbirine değmesi, havlu, temizlik bezleri, süngerleri veya mutfak aletleri ile bir gıdadaki mikropları başka gıdaya bulaştırma

Çapraz bulaşma; çiğ yiyeceklerin yenmeye hazır gıdalara dokunması ile de olur.

Çapraz Bulaşma

Yanlış

Doğru

Pişmemiş ve Pişmiş gıdalar ve çiğ yenilen besinler için ayrı doğrama tahtası kullanılmalıdır.

Çorbanızda mikrop var mı?

Mikropların Çoğalabilmesi İçin Gerekenler

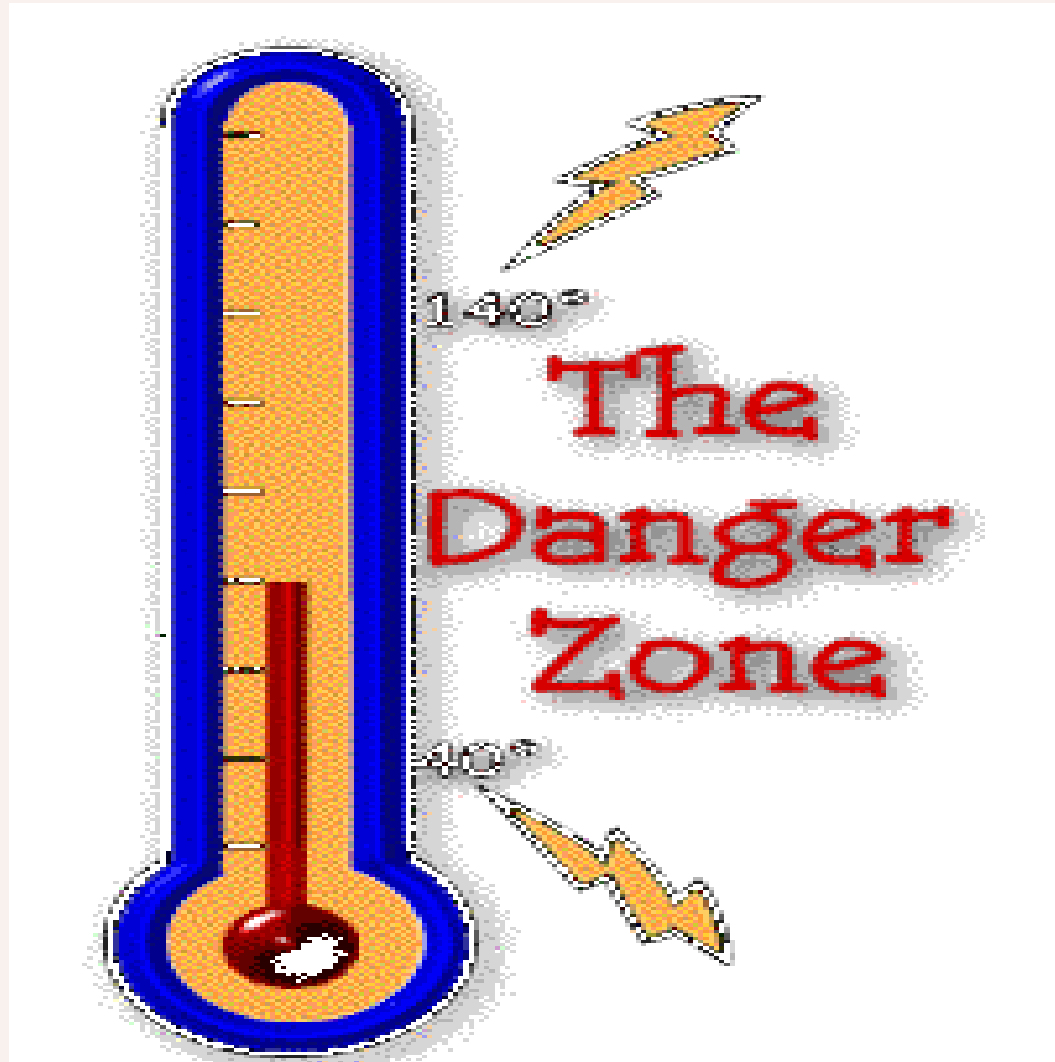

GIDA ZEHİRLENMELERİNDE ÖNE ÇIKAN FAKTÖRLER

■	Uygun olmayan sıcaklıkta tutma	36.9%
■	Kötü kişisel hijyen	19.3%
■	Mikrop bulaşmış aletler	15.7%
■	Uygun olmayan sıcaklıkta pişirme	10.8%
■	Güvenli olmayan malzeme	6.0%

CDC Data for 1993-97

Riskli Sıcaklık- 4° - 60°C

Tehlikeli sıcaklıklar

Sıcaklık 4 derecede ile 58 derece arasında mikropların en ideal üreme sıcaklığıdır.

Pişmeye hazırlanan gıdalar için 4 saat, pişen ya da dondurulduktan sonra çözölen gıdalar bu sıcaklıklarda 6 saattten fazla kalırlarsa hastalık yapan mikroplar yeteri sayıda üremiş olup, yiyenlerde hastalık yaparlar.

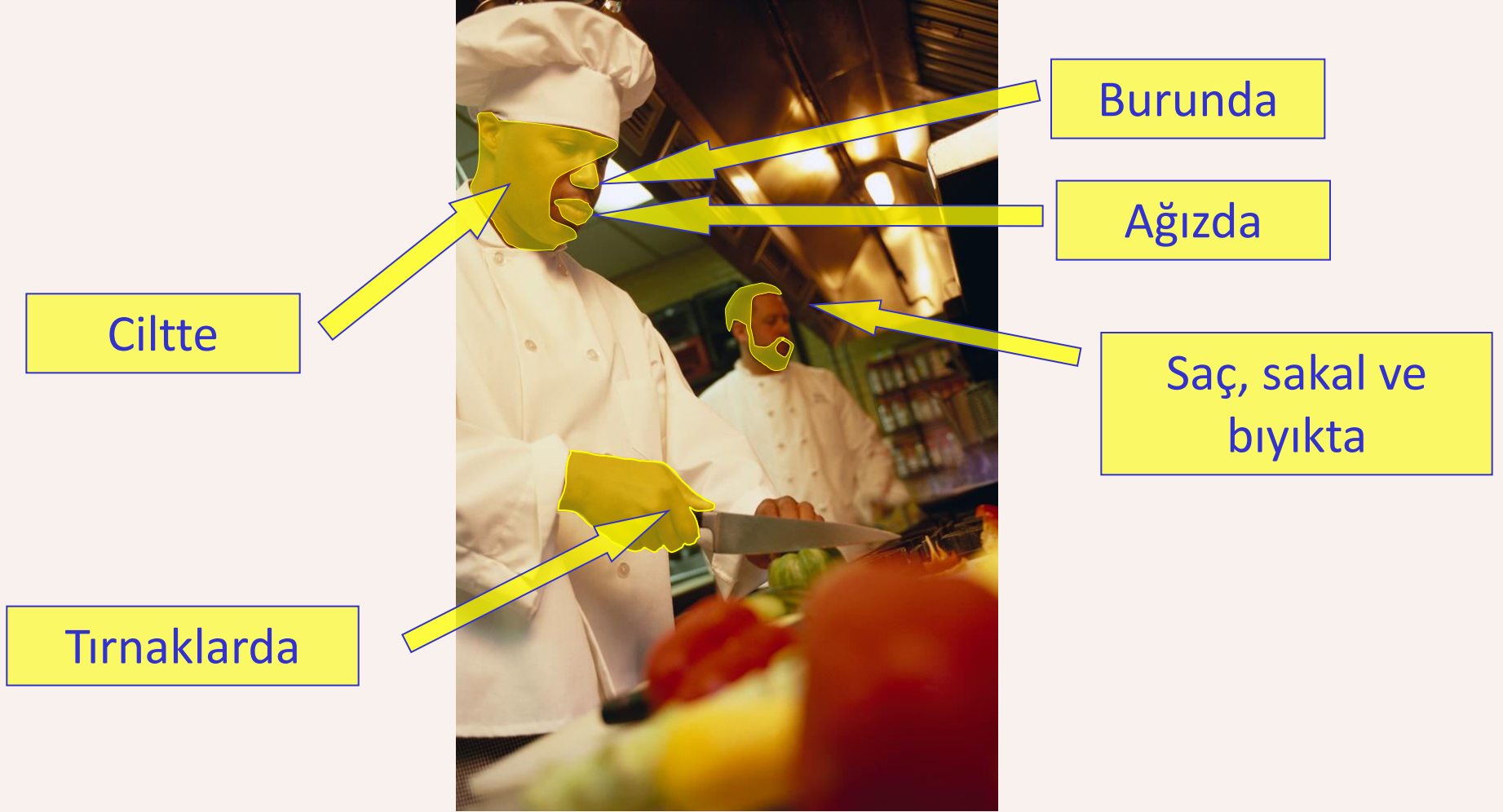
Kişisel hijyenin olmadığı yerde, sağlıklı gıda olmaz.

Gıdaya çıplak elle dokunan kişiler, gıdalara mikrop bulaştırabilirler.

Bunu önlemek için

- Çalışanların temizliği
- Hasta olmamaları
- Davranışları

Sağlık bir insan vücudu mikroplarla kaplıdır.

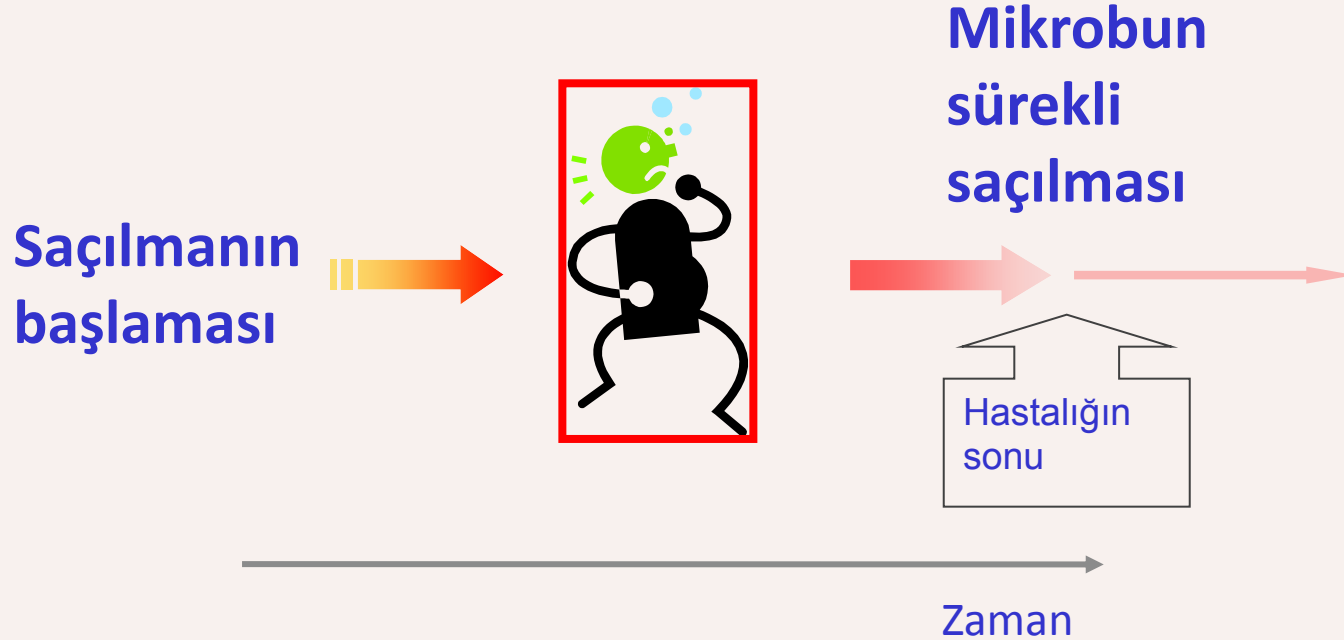

İnsanların sindirim sistemlerinden dışarıya sürekli mikrop çıkmaktadır.

Dışarı atılma

Hasta insanlar hastalıkları nedeniyle sürekli mikrop saçarlar.

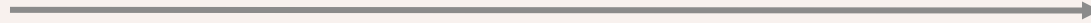

Yara yerlerinden mikrop saçılır.

**Mikrobun
sürekli
saçılması**

time

Sadece dakika içinde hastalık yapan mikroplar kişiye bulaşabilir.

Bir bulaşıcı hastalık gıda hazırlayanın hijyen kurallarına dikkat etmemesi sonucu kolayca yayılır.

Enfeksiyonlara karşı doğal dirençlerimiz

- **Mide asidi pH 2**
- **Sindirim sistemindek bağışıklık sistemi**
- **Barsaklardaki flora**
- **Safra asitleri ve sindirim sistemi enzimleri**

Mikroplara karşı duyarlılığımız nasıl artar?

- Mide ameliyatı
- Antiasit gibi mide asiditi azaltan ilaçlar
- Aşırı su tüketimi
- Antibiyotik kullanma
- Çok genç-yařlı olma
- İmmün yetmezlik
- Sitres, kötü hijyen, az gelişmiş bölgede yaşama

Bu resimdeki **yanlıřlar** nelerdir?

Soru ya da katkı ?